

СЛОГА У КОЈОЈ ЖИВЕ ГРАЂАНИ ВОЈВОДИНЕ МОЖЕ ДА ПОСЛУЖИ КАО ПРИМЕР ЈУГОСЛАВИЈИ

Дугогодишња југословенска криза почела је свој расплет. На њега се дуго чекало. А то је на извештан начин и логично. Расплет кризе није могућ без ликвидирања оних интереса и уклањања са политичке сцене оних појединаца који су кризу произвели и касније одржавали.

Политика и идеје са којима смо стартовали, почели да гради-мо своје друштво пре много година, нису вечно могле да буду младе, прогресивне, авангардне.

Као и све идеје, као и свака политика, изложени променама које носи време, почели су да долазе у сукоб са временом. Одсу-ство слуха за прилагођавање политике времену и политичким и друштвеним променама које оно носи, било је узрок кризе.

Логично је што је разумевање за промене имала више широка јавност, него руководство. Грађанима, народу уопште, биле су по-требне промене да би боље живели у економском, политичком и културном смислу. Бюрократизованим руководством промене не само што нису биле потребне да би боље живела, већ би, напро-тив, са променама живела горе. Изгубила би материјалне приви-легије, политички утицај, социјални статус који им је омогућавао дуго стабилан и висок положај у друштву. Сукобљени су, дакле, интереси. Народа који би да мења и руководстава која то не би. То је суштина кризе и објашњење за сукоб који је летос настао између руководства и народа.

Митинзи братства и јединства који су се одржавали летос по-водом Косова, персонификација су тог сукоба.

И зато кажем да је криза почела свој расплет. Стицајем мно-гих околности први такав митинг је одржан овде, у Новом Саду. Брутално одбијање да се чује глас народа, и то оног дела народа

Ванредна конференција СК Војводине, Нови Сад, јануар 1989. године.

који у кризи најтеже пролази, Срба и Црногораца на Косову, оборило је војвођанско руководство.

Војвођанско руководство је отишло с политичке и друштвене сцене због неосетљивости коју је показало према жртвама насиља на Косову. Али је отишло и зато што није имало слуха за нужност економских, социјалних и политичких промена у сопственој средини. Тако је Војводина упалила црвено светло за бирократију, за конзерватизам, за време које остаје за нама.

Штитећи своје интересе, настојећи да бар продужи живот политици коју је водила, војвођанска бирократија је учинила све што је могла да уплаши грађане од промена, пре свега од промена у политичком систему.

Промене Устава које су у току, а које имају, као што је познато, за једини циљ, успостављање јединства Србије као републике, требало је по тумачима, из редова војвођанске бирократије, да доведу у питање економску егзистенцију и економске перспективе Војводине. Као да би Србија могла да експлоатише део територије своје сопствене републике и део свог сопственог народа за чије се јединство толико залаже.

Осим тога, по њима би са променама у политичком систему наводно требало да лоше прођу многобројне народности у Војводини, а пре свега Мађари. Као да би у било ком делу наше земље данас, а поготову у многонационалној Војводини, могла да прође политика националне дискриминације, а да при том рачуна на подршку сопственог народа. И заиста, нити ће Војводина са променама Устава губити економски, нити политички. Напротив, стагнација у привредном развоју Војводине, а пре свега у области пољопривреде и агроиндустрије, односно погрешна политика на штету пољопривреде и агроиндустрије, коју је водило досадашње руководство на концепту договорне економије и аутархије и тиме ову богату покрајину развојно уназадilo — биће отклоњена са друштвено-економском реформом, која почиње да се реализује у Србији, а која, између осталог, мења њен друштвено-економски положај у односу на друге републике и Југославију уопште.

Истовремено, смисао промена у политичком систему, пре свега промене Устава, имају за циљ да обезбеде једнак правни, материјални, политички и културни положај свих грађана на територији Србије, без обзира на националну припадност. У овом тренутку, као што сви знамо, није тако на Косову. Срби, Црногорци, Турци, Муслимани и Роми, и други који су у мањини, угро-

жени су у својим грађанским и уопште људским правима. Зато се промене Устава које имају за циљ да изједначе све грађане пред законом, не могу истовремено користити као аргумент да уводе неравноправност и дискриминацију.

Могао бих да наводим много других, такође противуречних аргумената против промена. Било их је, рецимо, да нова политика иде у прилог искључиво Србима, да ће сви касније досељени у Војводину из Црне Горе, Херцеговине, Босне, Лике, итд. бити потиснути у други план. Али истовремено, од истих аутора протурена је и супротна тврдња — да ће сад политичке и друштвене функције и позиције у Војводини да узму у своје руке нови грађани Војводине, досељени после рата, а да ће такозвани староседеоци бити истиснути из живота своје средине.

Као што заједно видимо, све су карте биле у игри — да посвађају људе. Па која прође. А најбоље би било да прођу све, да сви буду уплашени за себе, да нико никоме не верује, да се сви између себе посвађају.

Требало је да буде примењено старо проверено искуство: завади, па владај.

А међутим, у Војводини одавно живе заједно и у слози многи народи и народности. Својом летошњом солидарношћу са жртвама насиља на Косову и својом октобарском солидарношћу између себе, да промене и побољшају заједнички живот, за почетак мењајући руководство које им то онемогућава, они су супериорно демантовали све сумње да ће их промене поделити. Сви грађани Војводине имају заједнички интерес да економски и културно живе боље, да између себе буду равноправни без обзира на националну припадност, да нема експлоатације и понижења, да се живи у миру и од свог рада, да људи могу да остваре жеље везане за просперитет своје породице, за успех у послу, за допринос развоју друштва.

Ти интереси их не деле, већ зближавају и уједињују и они ће бити могући у условима велике реформе пред којом се налази Србија, а ја бих рекао, са искреним уверењем, и цела Југославија.

Свим југословенским народима је неопходна реформа у друштву која ће им омогућити бржи и успешнији економски, политички и културни развој.

Али основни услов за њено извођење су такозване кадровске промене у свим срединама, и на свим нивоима, од радне организације до Федерације. Да будем сасвим јасан, желим да нагласим да

треба заиста из политичког живота да оду они који су посвађали југословенске народе, наше људе. Изгледа апсурдно да народи који су заједно извели једну од најблиставијих револуција савременог доба, у знаку чијег братства у рату је почео да се остварује сан о друштву без експлоатације и понижења, буду посвађани данас у миру. Као да су данас открили да говоре различитим језицима, да су имали различите историје, да су се молили у различитим црквама. Кад су заједно са заносом и гневом кренули на свој револуционарни пут 1941. и на њему провели четири тешке и другарске године, знали су да су једни писали ћирилицом а други латиницом, да је једнима лектира био Гундулић а другима Јанко Веселиновић, знали су да су једни видели многе европске градове а други нису макли из свог. Те им разлике онда нису биле значајне.

Сада, међутим, и на жалост, у миру и у друштву за које су се борили, те разлике постају значајне. То није само апсурд него је и сасвим неморално. Онај ко је заслужан за ту мржњу међу југословенским народима не може да прође некажњено. Онај ко је покушао да завади Србе и Црногорце, односно Србију и Црну Гору, та два ока у глави, да се сликовито изразим — не може избећи ни суду историје, ни суду та два народа.

Грађани Војводине су у току лета, јесени и свих ових месеци дали готово историјски допринос јединству Србије, али и јединству Југославије.

То што су ових дана, а нарочито на последњој седници Покрајинског комитета Војводине, били оштро нападнути од неких представника досадашњег руководства Војводине, не треба заиста никога озбиљно да узнемирава, ни да изненади. Не може се очекивати од оних које смо толико критиковали, па чак и сменили, да буду уз нас, да нам пруже подршку. И они и политика коју су заступали, већ припадају прошлости.

Догађаји у нашој земљи одвијају се брже него што многи могу да их прате, а поготову брже него што их могу да тумаче. У крајњој линији, они се крећу ка разрешавању кризе у корист наше земље, у корист социјализма, у корист интереса радничке класе и грађана Југославије. У таквом исходу кризе морали смо да се суочимо и сукобимо са интересима и појединцима које ће такав исход угрозити. То суочавање и сукобљавање донело је већ постојећој кризи додатне тешкоће. Али то је бреме које они, који желе да мењају свет у коме живе, морају понети.

Комунисти Војводине и грађани Војводине храбро су и врло

одлучно решили да се ухвате укоштац са тешкоћама, да окрену нови лист и да у том погледу крену у сусрет напорима које чине грађани и комунисти у Србији, и многи други у читавој нашој земљи. Зато другови у Војводини имају разлога да се надају успеху и бољим данима.

Уверен сам да нам предстоји време великог и заједничког рада на отклањању грешака које су учињене раније, али још већег заједничког рада и нових идеја на креирању развоја.

Са комунистима који имају поверење народа, на основу данашње мобилизације радника, омладине, грађана Војводине, са својим природним, радним, културним и интелектуалним могућностима — Војводина ће дати велики допринос том развоју.

Уосталом, слога у којој живе грађани Војводине може да послужи као пример многим вишенационалним срединама, пре свега Косову, а у крајњој линији може да послужи као пример и самој Југославији.